

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA CASTRAVEȚ c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 23393/05)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

13 martie 2007

DEFINITIVĂ

13/06/2007

Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Castraveț c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

DI J. CASADEVALL,

DI G. BONELLO,

DI K. TRAJA,

DI S. PAVLOVSKI,

DI L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 20 februarie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 23393/05) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”) de dl Andrei Castraveț („reclamantul”), la 27 iunie 2005.

1. Reclamantul a fost reprezentat de dl Vitalie Nagacevski, avocat din Chișinău și membru al organizației non-guvernamentale „Juriștii pentru drepturile omului”. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de Agentul său, dl Vitalie Pârlog.

2. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 5 al Convenției, că arestarea sa preventivă a fost nemotivată și că nu a putut comunica cu avocații săi în mod confidențial.

3. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra. La 8 septembrie 2005, Președintele acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu articolul 29 § 3 al Convenției, ea a decis să examineze fondul cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

4. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea și fondul cererii (articolul 59 § 1 al Regulamentului Curții).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1946 și locuiește în Chișinău.

6. La 25 mai 2005, reclamantul a fost reținut de Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și a Corupției (CCCEC), fiind învinuit de delapidare. El avea studii universitare, nu avea antecedente penale, era angajat și avea un domiciliu permanent.

7. La 27 mai 2005, judecătorul de instrucție de la Judecătoria Buiucani a emis un mandat de arestare preventivă a reclamantului pe un termen de 10 zile. Motivele invocate de către instanța de judecată la eliberarea mandatului de arest au fost următoarele:

„Dosarul penal a fost intentat cu respectarea legislației în vigoare. [Reclamantul] este bănuit de comiterea unei infracțiuni deosebit de grave, pentru care legea prevede ca pedeapsă privațiunea de libertate pe un termen mai mare de doi ani; probele prezentate instanței de judecată au fost obținute pe cale legitimă; izolarea bănuیتului de societate este necesară; el poate să se ascundă de organul de urmărire penală și judecată; el ar putea să împiedice stabilirea adevărului în procesul penal ori să săvârșească alte infracțiuni”.

8. Reclamantul a atacat această încheiere, susținând *inter alia* că bănuїtelile în privința lui erau neîntemeiate, că el nu avea nicio intenție să se ascundă sau să împiedice în vreun fel desfășurarea urmăririi penale și că el era gata să coopereze cu organul de urmărire penală.

9. La 1 iunie 2005, recursul reclamantului a fost respins de către un complet din trei judecători ai Curții de Apel Chișinău.

10. La 3 iunie 2005, Judecătoria Buiucani a prelungit pentru încă 30 de zile mandatul de arest eliberat pe numele reclamantului. Instanța a motivat că detenția era necesară deoarece:

„[reclamantul] este învinuit de comiterea unei infracțiuni deosebit de grave; există riscul ca el să exercite presiune asupra martorilor sau să se ascundă de organele de drept; și persistă necesitatea izolării lui de societate”.

11. Reclamantul a atacat această încheiere invocând aceleași argumente ca cele invocate în prima sa cerere de recurs.

12. La 9 iunie 2005, Curtea de Apel Chișinău a respins recursul reclamantului fără a invoca argumente noi.

13. Mandatul de arest al reclamantului a fost prelungit în baza aceluiași temeiuri până la 11 octombrie 2005, când el a fost eliberat din detenție.

14. Reclamantul a fost deținut în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC. Camera pentru întrevederi dintre avocați și deținuți avea un perete din sticlă care-i separa.

II. MATERIALE NON-CONVENȚIONALE RELEVANTE

A. Arestarea preventivă

15. Dreptul intern relevant privind arestarea preventivă a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Șarban v. Moldova*, nr. 3456/05, § 52, 4 octombrie 2005.

B. Confidențialitatea comunicării dintre avocat-client în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC

16. Din fotografiile prezentate de Guvern, se pare că în camera pentru întrevederi dintre avocați și clienți, din cadrul Izolatorului de Detenție Provizorie al CCCEC, spațiul prevăzut pentru deținuți este separat de restul camerei printr-o ușă și un geam. Aparent, geamul este făcut din două bucăți de sticlă. Ambele bucăți de sticlă au găuri mici care au fost făcute cu un burghiu; totuși, găurile nu coincid, așa că nimic nu poate fi transmis prin geam. Mai mult, între cele două bucăți de sticlă ale geamului există o plasă densă de culoare verde făcută fie din sârmă subțire, fie din plastic, care acoperă toată porțiunea perforată a geamului. Se pare că acolo nu există un spațiu pentru transmiterea documentelor dintre avocat și client.

17. Instanțele judecătorești naționale s-au pronunțat asupra plângerilor privind lipsa confidențialității în camera pentru întrevederi dintre avocați și clienți din Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC în cauzele lui *Modârcă* (cererea nr. 14437/05) și *Șarban* (citată mai sus). La 2 noiembrie 2004, un judecător al Judecătoriei Buiucani a indicat autorităților CCCEC să scoată peretele de sticlă care separă avocații de clienții lor; autoritățile CCCEC au refuzat însă să se conformeze hotărârii judecătorești. La 3 decembrie 2004, același judecător a revocat hotărârea sa din 2 noiembrie 2004, declarând că, între timp, ea a fost informată de administrația CCCEC că nu există dispozitive de interceptare montate în peretele care separă avocații de clienții lor și că acest perete este necesar pentru a asigura securitatea deținuților.

La 15 februarie 2005, avocatul dlui Șarban a înaintat din nou o cerere Judecătoriei Buiucani, în conformitate cu articolul 5 § 4 al Convenției, afirmând că nu poate să discute cu clientul său în condiții de confidențialitate. La 16 februarie, același judecător de la Judecătoria Buiucani a respins cererea fără a o examina, făcând referire la hotărârea sa anterioară din 3 decembrie 2004.

18. Între 1 și 3 decembrie 2004, Baroul Avocaților din Republica Moldova a organizat o altă grevă, refuzând să participe la orice proceduri în legătură cu persoanele deținute în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC, până când administrația va fi de acord să asigure avocaților camere

pentru întrevederi confidențiale cu clienții lor. Cerințele Baroului Avocaților au fost respinse (a se vedea *Șarban*, citată mai sus, § 126).

19. La 26 martie 2005, Baroul Avocaților din Republica Moldova a organizat o reuniune la care Președintele Baroului Avocaților și un alt avocat au informat participanții la reuniune că ei au făcut parte, împreună cu reprezentanți ai Ministerului Justiției, dintr-o comisie care a inspectat Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC. Pe parcursul inspecției, ei au cerut ca peretele de sticlă să fie scos pentru a verifica dacă acolo nu sunt dispozitive de interceptare. Ei au subliniat că era necesar de a scoate doar câteva șuruburi și au propus ca toate cheltuielile de verificare să fie acoperite de Baroul Avocaților. Administrația CCCEC a respins propunerea.

C. Recomandarea Rec(2006) 2 a Comitetului de Miniștri ai statelor membre referitoare la Regulile Penitenciare Europene

20. Recomandarea Rec(2006)2 a Comitetului de Miniștri ai statelor membre referitoare la Regulile Penitenciare Europene (adoptată de către Comitetul de Miniștri la 11 ianuarie 2006 în cadrul celei de-a 952-a reuniuni a Viceministrilor), în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„23.1 Toți deținuții au dreptul să solicite consiliere juridică, iar autoritățile penitenciarului trebuie să le faciliteze accesul la o astfel de consiliere. ...

23.4 Consultanța și alte comunicări, inclusiv corespondența, purtate între un deținut și avocatul său pe probleme juridice trebuie să rămână confidențiale. ...

23.6 Deținuților trebuie să li se permită accesul la documentele referitoare la procedurile judiciare care îi privesc sau vor fi autorizați să le păstreze în posesia lor.”

ÎN DREPT

21. Reclamantul a pretins că arestarea sa preventivă nu s-a bazat pe motive „relevante și suficiente”. Articolului 5 § 3, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. (c) din prezentul articol ... are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere”.

22. Reclamantul, de asemenea, a pretins, în temeiul articolului 8 al Convenției, că conversațiile cu avocatul său au fost purtate prin intermediul unui perete de sticlă și au fost ascultate sau posibil chiar interceptate și că autoritățile nu i-au asigurat condiții adecvate pentru conversații confidențiale cu avocatul său. Curtea, care este prima autoritate care decide

ce calificare urmează a fi dată în drept faptelor unei cauze (a se vedea *Guerra and Others v. Italy*, hotărâre din 19 februarie 1998, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-I, § 44), consideră că este mai potrivit de a examina chestiunea invocată de reclamant prin prisma articolului 5 § 4 al Convenției.

Articolul 5 § 4 prevede următoarele:

„Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

23. Guvernul nu a ridicat vreo obiecție formală cu privire la admisibilitatea cererii. Însă, el a susținut în observațiile sale cu privire la fondul cauzei, că reclamantul nu s-a plâns administrației izolatorului de detenție provizorie de încălcarea drepturilor sale. În opinia Guvernului, aceasta demonstrează că reclamantul nu considera că drepturile sale au fost încălcate.

24. În măsura în care această declarație poate fi considerată drept o obiecție privind neepuizarea de către reclamant a căilor de recurs interne, Curtea notează că alți deținuți din același izolator au inițiat proceduri în cadrul cărora s-au plâns de lipsa confidențialității conversațiilor avocat-client, însă cererile lor au fost respinse ca nefondate la 3 decembrie 2004 și 16 februarie 2005 de către o instanță judecătorească (a se vedea paragraful 17 de mai sus). În lumina acelei hotărâri și asemănărilor dintre aceste pretenții, a fost rezonabil pentru avocatul care reprezenta reclamantul să creadă că înaintarea unei cereri similare nu ar fi avut nicio șansă de succes. Prin urmare, obiecția urmează a fi respinsă.

26. Luând în considerație declarațiile și materialele prezentate de către părți, Curtea consideră că pretențiile reclamantului ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât examinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 3 AL CONVENȚIEI

A. Argumentele părților

25. Guvernul a susținut că detenția reclamantului a fost necesară, deoarece el era bănuit de comiterea unei infracțiuni grave. Dosarul penal intentat

împotriva lui era extrem de complex, și, dacă ar fi fost eliberat, el ar fi putut să distrugă probele, să influențeze martorii sau să se ascundă.

26. Reclamantul a pretins că încheierile prin care s-a dispus arestarea sa preventivă nu au fost bazate pe motive suficiente și relevante, ci numai pe temeuri declarative și stereotipizate. Mai mult, instanțele de judecată nu au apreciat argumentele invocate de apărarea sa în cererile de recurs și oral, în cadrul ședințelor de judecată.

B. Aprecierea Curții

27. Articolul 5 al Convenției, ca și cu articolele 2, 3 și 4, face parte din prima categorie de drepturi fundamentale, care protejează securitatea fizică a persoanei (a se vedea, spre exemplu, legătura acestuia cu articolele 2 și 3 în cazurile de dispariție a persoanelor e.g. *Kurt v. Turkey*, hotărâre din 25 mai 1998, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-III, § 123) și, prin urmare, importanța lui este supremă. Scopul de bază al acestuia este de a preveni lipsirea arbitrară și nejustificată de libertate (a se vedea e.g. *Lukanov v. Bulgaria*, hotărâre din 20 martie 1997, *Reports* 1997-II, § 41; *Assanidze v. Georgia* [GC], nr. 71503/01, § 171, ECHR 2004-II, § 46; *Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC], nr. 48787/99, § 461, ECHR 2004-VII).

28. Presumpția este în favoarea eliberării. După cum a fost stabilit în cauza *Neumeister v. Austria* (hotărâre din 27 iunie 1968, Seria A nr. 8, p. 37, § 4), a doua parte a articolului 5 § 3 nu oferă instanțelor judiciare dreptul de a alege între a aduce învinuitul în fața instanței într-un termen rezonabil sau a-l elibera în cursul procedurii. Până la condamnare, el trebuie prezumat nevinovat și scopul acestei prevederi este, în esență, de a cere eliberarea lui provizorie odată ce detenția sa continuă încetează să mai fie rezonabilă (*McKay v. the United Kingdom* [GC], nr. 543/03, § 41, ECHR 2006-...).

31. Persistența unei suspiciuni rezonabile că persoana arestată a comis o infracțiune este o condiție *sine qua non* pentru legalitatea detenției continue, dar, după o anumită perioadă de timp, acest lucru nu mai este suficient. În asemenea cazuri, Curtea trebuie să stabilească dacă celelalte temeuri invocate de autoritățile judiciare continuă să justifice lipsirea de libertate. Atunci când aceste temeuri sunt „relevante” și „suficiente”, Curtea trebuie, de asemenea, să se asigure că autoritățile naționale competente au dat dovadă de „o diligență deosebită” pe parcursul procedurilor (a se vedea *Labita v. Italy* [GC], nr. 26772/95, §§ 152 și 153, ECHR 2000-IV).

29. O persoană învinuită de săvârșirea unei infracțiuni trebuie să fie întotdeauna eliberată pe parcursul procesului penal, cu excepția cazului când statul poate dovedi că există motive „relevante și suficiente” care să justifice detenția continuă (*Yağcı and Sargin v. Turkey*, hotărâre din 8 iunie 1995, Seria A nr. 319-A, § 52).

30. Articolul 5 § 3 al Convenției nu poate fi interpretat ca autorizând aplicarea necondiționată a detenției preventive, care să dureze nu mai mult de

o anumită perioadă. Justificarea pentru orice perioadă de detenție, indiferent de cât e de scurtă, trebuie să fie demonstrată în mod convingător de către autorități (*Belchev v. Bulgaria*, nr. 39270/98, § 82, 8 aprilie 2004).

31. Existența unei bănuieli rezonabile nu este contestată în prezenta cauză. Totuși, Curtea notează că, ca și în hotărârea *Șarban v. Moldova* (citată mai sus, în §§ 11 și 14), motivele pe care s-au bazat instanțele judecătorești în deciziile lor privind arestarea preventivă a reclamantului și prelungirea detenției acestuia (a se vedea paragrafele 7 și 10 de mai sus) s-au limitat la parafrizarea motivelor pentru detenție prevăzute de Codul de procedură penală, fără însă a explica cum au fost aplicate ele în cauza reclamantului. Prin urmare, Curtea nu consideră că această cauză poate fi distinsă de cauza *Șarban* în ceea ce privește relevanța și suficiența motivelor pentru detenție.

32. Deoarece motivele detenției nu au fost relevante și suficiente, Curtea nu consideră necesar să continue testul *Labita* (a se vedea paragraful 31). Persistența unei suspiciuni rezonabile că persoana arestată a comis o infracțiune este o condiție *sine qua non* pentru legalitatea detenției continue, dar, după o anumită perioadă de timp, acest lucru nu mai este suficient. În asemenea cazuri, Curtea trebuie să stabilească dacă celelalte temeiuri invocate de autoritățile judiciare continuă să justifice lipsirea de libertate. Atunci când aceste temeiuri sunt „relevante” și „suficiente”, Curtea trebuie, de asemenea, să se asigure că autoritățile naționale competente au dat dovadă de „o diligență deosebită” pe parcursul procedurilor (a se vedea *Labita v. Italy* [GC], nr. de mai sus) și să se asigure dacă autoritățile naționale competente au dat dovadă de „o diligență deosebită” pe parcursul procedurilor.

33. Prin urmare, a existat o violare a articolului 5 § 3 al Convenției în această privință.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 4 AL CONVENȚIEI

A. Argumentele părților

34. Guvernul și-a exprimat dezacordul cu examinarea de către Curte a acestei pretenții prin prisma articolului 5 § 4 al Convenției și a susținut că reclamantul s-a plâns în temeiul articolului 8 al Convenției. El a atras atenția asupra faptului că în hotărârea *Șarban v. Moldova*, Curtea a examinat o pretenție similară în temeiul articolului 8 al Convenției.

35. De asemenea, el a pretins că peretele din sticlă care separa reclamantul de avocatul său nu a împiedicat reclamantul să-și prezinte efectiv apărare și a invocat cauza *Kröcher and Möller v. Switzerland* (cererea nr. 8463/78, raportul Comisiei din 16 decembrie 1982, DR 34, pp. 52-53, § 60), în care Comisia a constatat că, faptul că reclamantul în acea cauză era separat de avocatul său printr-un perete din sticlă nu a afectat drepturile lui garantate de Convenție.

36. Potrivit Guvernului, reclamantul nu a adus nicio probă care să demonstreze că peretele din sticlă a putut crea obstacole comunicării cu avocatul său în condiții de confidențialitate sau schimbului de documente între ei.

37. El a susținut că peretele din sticlă nu a influențat în niciun fel acustica obișnuită în camera pentru întrevederi și că în acea cameră nu erau instalate dispozitive de ascultare sau interceptare. Peretele din sticlă era necesar din motive de securitate și pentru prevenirea comiterii altor infracțiuni. Conform Legii cu privire la avocatură, avocații nu puteau fi percheziționați și, prin urmare, era necesar de a-i separa de clienții lor. Faptul că nu a apărut nicio problemă din punct de vedere al confidențialității și că în perete nu existau dispozitive de interceptare a fost confirmat de Judecătoria Buiucani în hotărârea sa din 3 decembrie 2004 (a se vedea paragraful 17 de mai sus).

38. Guvernul a susținut că reclamantul nu a prezentat nicio probă pentru a demonstra că peretele din sticlă prezenta un obstacol pentru transmiterea documentelor dintre avocat și clientul său. Potrivit dreptului intern relevant, corespondența deținuților cu avocații lor nu putea fi cenzurată și trebuia transmisă în decurs de 24 de ore.

39. Ca răspuns la observațiile Guvernului, reclamantul a susținut că peretele din sticlă în camera pentru întrevederi avocat-client din Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC a creat un obstacol pentru confidențialitate, deoarece el și avocatul său trebuiau să ridice vocea pentru a se auzi unul pe celălalt. Strigătele lor ar fi făcut mai ușoară ascultarea sau interceptarea conversației lor și, de asemenea, a creat riscul ca discuția lor să fie auzită prin ușă de către gardieni. De asemenea, peretele a făcut imposibilă citirea textelor împreună sau schimbul documentelor între ei. Din acest motiv, avocatul reclamantului nu a avut cererea adresată Curții semnată de reclamant, ci doar procura. Potrivit acestuia, el nu a dorit ca Guvernul să cunoască conținutul cererii sale adresate Curții înainte de comunicarea acesteia. Ofițerul de urmărire penală de la CCCEC a citit procura și, doar după aceasta, a permis reclamantului să o semneze.

40. El a susținut că este imposibil să se probeze faptul că discuțiile dintre el și avocatul său au fost interceptate, deoarece asemenea interceptări sunt secrete. Totuși, el a prezentat mai multe exemple în care administrația CCCEC cunoștea conținutul discuțiilor dintre deținuți și avocații lor care au avut loc în camera pentru întrevederi a CCCEC. Aceste afirmații au fost contestate de către Guvern.

În hotărârea *Șarban v. Moldova* (citată mai sus), unul din avocații reclamantului a avut o întrevedere cu dl Șarban la 18 februarie 2005 în camera pentru întrevederi dintre avocat-client a CCCEC. În cadrul întrevederii, clientul său s-a plâns de condițiile de detenție, și anume de faptul că cei trei deținuți cu care era ținut în aceeași celulă fumau în mod constant în celulă. După ce avocatul a părăsit sediul CCCEC, dl Șarban a fost întrebat de către administrație de ce s-a plâns avocatului de condițiile de detenție.

În cauza *Modârcă v. Moldova* (citată mai sus), avocatul reclamantului s-a plâns de faptul că, în cadrul unei întrevederi cu clientul său în camera pentru întrevederi dintre avocat-client de la CCCEC, el a fost rugat de către clientul său să se deplaseze la o anumită adresă și să caute un set de documente. Imediat după întrevedere, el a plecat acolo, însă a constatat că ofițerii CCCEC au fost acolo cu câteva minute înaintea lui și au luat documentele în cauză.

Avocatul dlui Modârcă, de asemenea, s-a plâns de faptul că, în cadrul unei alte întrevederi cu clientul său în camera pentru întrevederi dintre avocat-client de la CCCEC, cel din urmă a insultat un membru al personalului izolatorului. După ce avocatul a plecat, dl Modârcă a fost invitat de către administrația CCCEC pentru a da explicații în legătură cu expresiile folosite în conversațiile cu avocatul său. Administrația nu a explicat cum a aflat de conținutul discuției.

41. În ceea ce privește argumentele Guvernului, precum că era necesar de a-i separa pe avocați de clienții lor cu scopul de a preveni transmiterea de lucruri interzise, reclamantul a susținut că, până în prezent, nu se cunosc cazuri de transmitere de către avocați a obiectelor interzise în penitenciarul nr. 3 al Ministerului Justiției, unde nu exista un perete din sticlă. În ultimele sale observații, Guvernul nu a comentat această declarație.

B. Aprecierea Curții

42. În ceea ce privește obiecția Guvernului cu privire la examinarea acestei pretenții prin prisma articolului 5 § 4 al Convenției, Curtea repetă că ea este prima autoritate care decide ce calificare urmează a fi dată în drept faptelor unei cauze (a se vedea paragraful 23 de mai sus). Deoarece reclamantul a pretins, în esență, că din cauza peretelui de sticlă din camera pentru întrevederi între avocați și clienți el nu a putut discuta în mod confidențial cu avocatul său despre chestiuni cu privire la procedurile legate de dreptul lui la libertate, Curtea consideră că în această cauză cel mai potrivit articol este articolul 5 § 4.

43. În hotărârea *Reinprecht v. Austria*, nr. 67175/01, § 31, ECHR 2005-..., Curtea a rezumat principiile care rezultă din jurisprudența sa cu privire la articolul 5 § 4 după cum urmează:

„(a) Articolul 5 § 4 al Convenției dă dreptul persoanei arestate sau deținute să inițieze proceduri cu privire la condițiile procedurale și materiale care sunt esențiale pentru legalitatea, în sensul Convenției, a lipirii ei de libertate (a se vedea, printre multe altele, *Brogan and Others v. the United Kingdom*, hotărâre din 29 noiembrie 1988, Seria A nr. 145-B, p. 34-35, § 65).

(b) Deși nu este întotdeauna necesar ca procedura în temeiul articolului 5 § 4 să fie însoțită de aceleași garanții ca și cele cerute de articolul 6 al Convenției pentru cauze penale sau civile, ea trebuie să aibă un caracter judiciar și să asigure garanții adecvate felului lipirii de libertate în cauză (a se vedea, spre exemplu, *Assenov and Others v. Bulgaria*, hotărâre din 28 octombrie 1998, *Reports of Judgments and Decisions*

1998-VIII, p. 3302, § 162 și *Wloch v. Poland*, nr. 27785/95, § 125, ECHR 2000-XI, cu referire în ambele cauze la *Megyeri v. Germany*, hotărâre din 12 mai 1992, Seria A nr. 237-A, p. 11, § 22).

(c) Procedurile trebuie să fie contradictorii și trebuie întotdeauna să asigure egalitatea armelor între părți (a se vedea *Lamy v. Belgium*, hotărâre din 30 martie 1989, Seria A nr. 151, § 29). În cazul unei persoane a cărei detenție cade sub incidența articolului 5 § 1(c) este necesară o audiere (a se vedea *Nikolova v. Bulgaria* [GC], nr. 31195/96, § 58, ECHR 1999-II; *Assenov and Others*, citată mai sus, § 162, cu referire la *Schiesser v. Switzerland*, hotărâre din 4 decembrie 1979, Seria A nr. 34, p. 13, §§ 30-31; *Sanchez-Reisse v. Switzerland*, hotărâre din 21 octombrie 1986, Seria A nr. 107, p. 19, § 51 și *Kampanis v. Greece*, hotărâre din 13 iulie 1995, Seria A nr. 318-B, p. 45, § 47).

(d) Mai mult, articolul 5 § 4 cere ca o persoană deținută preventiv să poată iniția proceduri la intervale rezonabile pentru a contesta legalitatea detenției sale (a se vedea *Assenov and Others*, citată mai sus, p. 3302, § 162, cu referire la *Bezicheri v. Italy*, hotărâre din 25 octombrie 1989, Seria A nr. 164, p. 10-11, §§ 20-21)."

44. S-a constatat că articolul 6 se aplică uneori fazei prejudiciare (a se vedea, spre exemplu, *Imbrioscia v. Switzerland*, hotărâre din 24 noiembrie 1993, Seria A nr. 275, p. 13, § 36 și *John Murray v. the United Kingdom*, hotărâre din 8 februarie 1996, *Reports*, 1996-I, p. 54, § 62), în timpul căreia, de obicei, are loc revizuirea legalității detenției preventive. Totuși, această aplicabilitate este limitată la anumite aspecte.

S-a constatat că garanțiile prevăzute de articolul 6 cu privire la accesul la un avocat sunt aplicabile procedurilor *habeas corpus* (a se vedea, spre exemplu, *Winterwerp v. the Netherlands*, hotărâre din 24 octombrie 1979, Seria A nr. 33, § 60). În *Bouamar v. Belgium* (hotărâre din 29 februarie 1988, Seria A nr. 129, § 60), Curtea a constatat că este esențial nu numai ca persoana în cauză să aibă posibilitatea să fie audiată în persoană, dar și ca ea să beneficieze de asistența efectivă a avocatului său.

45. Sarcina Curții în această cauză este să decidă dacă reclamantul a putut să primească asistență efectivă de la avocatul său astfel încât aceste cerințe să fie satisfăcute.

46. Unul din elementele cheie ale unei reprezentări efective de către un avocat a intereselor clientului său este principiul conform căruia confidențialitatea informației transmise între ei trebuie să fie protejată. Acest privilegiu încurajează o comunicare deschisă și onestă între clienți și avocați. Curtea reamintește că ea a constatat anterior că comunicarea confidențială dintre o persoană și avocatul său este protejată de Convenție, reprezentând o garanție importantă a dreptului unei persoane la apărare (a se vedea, spre exemplu, *Campbell v. the United Kingdom*, hotărâre din 25 martie 1992, Seria A nr. 233, § 46 și Recomandarea Rec(2006)2 (a se vedea paragraful 21 de mai sus)).

47. Într-adevăr, dacă un avocat nu poate să comunice cu clientul său și să primească de la acesta instrucțiuni confidențiale fără a fi supravegheați, asistența sa ar pierde mult din utilitate, pe când Convenția a fost gândită

pentru a garanta drepturi care sunt practice și efective (a se vedea, *inter alia*, *Artico v. Italy*, hotărâre din 13 mai 1980, Seria A nr. 37, p. 16, § 33).

48. Curtea consideră că o ingerință în privilegiul avocat-client și, astfel, în dreptul deținutului la apărare, nu cere în mod necesar ca o interceptare sau ascultare să aibă loc. În opinia Curții, o suspiciune veritabilă, bazată pe motive rezonabile precum că discuția lor a fost ascultată, poate fi suficientă pentru a limita eficacitatea asistenței pe care avocatul ar putea s-o ofere. O astfel de suspiciune, în mod inevitabil, ar inhiba o discuție liberă dintre avocat și client și ar afecta dreptul persoanei deținute de a contesta, în mod efectiv, legalitatea detenției sale.

49. Prin urmare, Curtea trebuie să stabilească dacă reclamantul și avocatul său au avut o suspiciune veritabilă, bazată de motive rezonabile precum că discuția lor în camera pentru întreveneri dintre avocați și clienți din cadrul CCCEC nu a fost confidențială. Din observațiile reclamantului, se pare că suspiciunea precum că discuțiile lui cu avocatul său ar fi fost interceptate a fost veritabilă. Curtea, de asemenea, va analiza dacă un observator obiectiv, imparțial și informat ar putea să creadă că în camera pentru întreveneri din cadrul CCCEC discuțiile dintre avocați și clienți sunt interceptate sau ascultate.

50. Curtea notează că problema cu privire la pretinsa lipsă a confidențialității conversațiilor dintre avocați și clienți din Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC a constituit o chestiune de îngrijorare serioasă pentru întreaga comunitate a avocaților din Republica Moldova pentru o perioadă lungă de timp și că acest lucru a constituit chiar cauza unei greve organizate de Baroul Avocaților din Republica Moldova (a se vedea paragraful 19 de mai sus). Cererile Baroului de a verifica prezența dispozitivelor de interceptare în peretele de sticlă au fost respinse de către administrația CCCEC (a se vedea paragraful 20 de mai sus) și se pare că acest lucru a întărit suspiciunea avocaților. O astfel de îngrijorare și protestul Baroului Avocaților, în opinia Curții, ar fi suficient pentru a genera dubii despre confidențialitate în mintea unui observator obiectiv.

51. Probele din cauzele *Șarban* și *Modârcă* (a se vedea paragraful 40). El a susținut că este imposibil să se probeze faptul că discuțiile dintre el și avocatul său au fost interceptate, deoarece asemenea interceptări sunt secrete. Totuși, el a prezentat mai multe exemple în care administrația CCCEC cunoștea conținutul discuțiilor dintre deținuți și avocații lor care au avut loc în camera pentru întreveneri a CCCEC. Aceste afirmații au fost contestate de către Guvern.

de mai sus) sunt departe de a demonstra că în camera pentru întreveneri de la CCCEC avea loc o supraveghere. Totuși, în contextul îngrijorării generale a Baroului, o astfel de speculație poate fi suficientă pentru a crește îngrijorarea observatorului obiectiv.

52. Prin urmare, concluzia Curții este că reclamantul și avocatul său puteau, în mod rezonabil, să aibă motive să creadă că discuțiile lor din

camera pentru întreveneri dintre avocați și clienți din cadrul CCCEC nu au fost confidențiale.

53. Mai mult, Curtea notează că, contrar declarațiilor Guvernului precum că reclamantul și avocatul său puteau să facă ușor schimb de documente, fotografiile prezentate de Guvern (a se vedea paragraful 17 de mai sus) arată că acest lucru nu este așa, din cauza lipsei vreunui orificiu în peretele de sticlă. Acest lucru, în opinia Curții, a îngreunat și mai mult sarcina avocatului.

54. Curtea reamintește că, în cauza *Șarban v. Moldova*, ea a respins o pretenție oarecum similară, examinată prin prisma articolului 8 al Convenției, deoarece reclamantul nu a prezentat probe în susținerea pretenției sale și deoarece Curtea a considerat că obstacolele la o comunicare efectivă dintre reclamant și avocatul său nu au împiedicat reclamantul să beneficieze de o apărare efectivă în fața instanțelor naționale. Totuși, luând în considerație informația de care dispune cu privire la impedimentele reale create de peretele de sticlă pentru confidențialitatea discuțiilor și schimbul de documente dintre avocați și clienții acestora deținuți la CCCEC, Curtea este acum convinsă că existența peretelui de sticlă prejudiciază dreptul la apărare.

55. Guvernul s-a referit la cauza *Kröcher and Möller v. Switzerland*, în care s-a constatat că faptul că avocatul și clienții săi au fost separați de un perete de sticlă nu a constituit o încălcare a dreptului la discuții confidențiale. Curtea notează că reclamantii în acea cauză au fost acuzați de acte extrem de violente și erau considerați foarte periculoși. Totuși, în această cauză, reclamantul nu avea antecedente penale (a se vedea paragraful 7 de mai sus) și a fost urmărit pentru infracțiuni neviolente. Mai mult, se pare că în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC nu s-a luat în considerație caracterul deținuților, peretele de sticlă fiind o măsură generală care le afecta, fără deosebire, pe toate persoanele deținute acolo, indiferent de circumstanțele lor personale.

56. Motivele de securitate invocate de Guvern nu sunt convingătoare, deoarece supravegherea vizuală a întrevenerilor dintre avocat și client ar fi suficientă pentru astfel de scopuri.

57. În lumina celor de mai sus, Curtea consideră că imposibilitatea reclamantului de a discuta cu avocatul său chestiuni direct relevante pentru apărarea sa și pentru contestarea detenției sale preventive, fără a fi separați de peretele de sticlă, a afectat dreptul său la apărare.

58. Prin urmare, a existat o violare a articolului 5 § 4 al Convenției.

VI. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

62. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a

consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

A. Prejudiciu

63. Reclamantul a pretins 4,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral. El a susținut că a îndurat suferințe psihice severe.

59. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamant și a susținut că acesta nu a prezentat exemple de jurisprudență relevantă în sprijinul pretențiilor sale. El a solicitat Curții să respingă pretențiile reclamantului privind satisfacția echitabilă.

65. Curtea consideră că reclamantul trebuia să fi suferit un anumit stres și frustrare ca rezultat al încălcărilor dreptului său la libertate și siguranță garantat de articolele 5 § 3 și 5 § 4 ale Convenției. Hotărând în bază echitabilă, ea acordă reclamantului suma totală de EUR 2,500.

B. Costuri și cheltuieli

60. Avocatul reclamantului a pretins EUR 2,400 cu titlu de costuri de reprezentare și EUR 85 pentru cheltuieli de traducere.

61. În ceea ce privește cheltuielile de traducere, reclamantul a prezentat o copie a unei chitanțe ce atestă plata sumei de EUR 85 unui traducător autorizat pentru traducerea observațiilor din limba română în franceză.

62. În ceea ce privește costurile de reprezentare, reclamantul a prezentat Curții copia unui contract de asistență juridică încheiat cu avocatul său, în conformitate cu care onorariul perceput pe oră era de EUR 75. El a anexat la contract o listă detaliată a orelor de lucru, conform căreia avocatul a lucrat 32 de ore asupra cauzei. El a mai prezentat o copie a unei chitanțe ce atestă plata sumei de EUR 418 avocatului său, ceea ce reprezintă prima tranșă, care, potrivit condițiilor contractului, urma să fie plătită la data semnării contractului.

63. Reclamantul a susținut că suma pretinsă cu titlu de costuri și cheltuieli a fost în limitele tarifelor recomandate de Baroul Avocaților din Republica Moldova. El a prezentat o copie a documentului privind tarifele recomandate, emis de Baroul Avocaților la 29 decembrie 2005.

64. Guvernul nu a contestat suma pretinsă pentru cheltuielile de traducere. Totuși, el nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare, considerând-o excesivă și ireală în lumina situației economice a țării și a salariului mediu lunar. El a contestat numărul de ore lucrate de avocatul reclamantului și onorariul pe oră perceput de acesta.

65. Curtea reamintește că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-...).

72. În această cauză, luând în considerație lista detaliată prezentată de reclamant, criteriile de mai sus și complexitatea cauzei, Curtea acordă reclamantului EUR 2,000.

C. Dobânda de întârziere

73. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 4 al Convenției;
4. *Hotărăște*:
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 2,500 (două mii cinci sute euro) cu titlu de prejudiciu moral, și EUR 2,000 (două mii euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 13 martie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte